

Ohcejoga gieldda Bázahusfuolahusmearrádusat

*Ohcejoga gieldda oktasaš
bázahusfuolahusmearrádusat
1.7.2014 rájes*

Buorre lohkki

Ohcejoga gieldda oktasaš bázahusfuolahusmearrádusat gusket buot Ohcejoga ássiide, fitnodagaide ja servošiidda. Mearrádusaiguin figgat stivret bázahusfuolahusa nu, ahte ássanbiras seailu buhtisin ja nu ahte olmmoš das bures loaktá.

Bázahusfuolahusmearrádusat dárkkálmuhttet bázahuslága mearridan oktasaš bázahusfuolahuslágideami vuodđojurdagiid.

Dát bázahusfuolahusmearrádusat bohtet fápmui gieldda doaibmanguovllus 1.7.2014.

Áššehasbálvalus lea rabasin dmu 9.00–15.00.

Telefon Markku 0400-158561, Heidi 040-1810264

E-boasta markku.porsanger@utsjoki.fi, heidi.keskitalo@utsjoki.fi

Internet www.utsjoki.fi

SISDOALLOLOGAHALLAN SISDOALLU

Buorre lohkki.....	2
1. lohku: OPPALAČČAT	4
1 § Heivehansuorgi.....	4
2 § Mihttomearit.....	4
3 § Meroštallamat.....	4
2. lohku: BÁZAHUSAID ÁVKKÁSTALLAN JA GIEĐAHALLAN GIDDODAGAS.....	7
4 § Komposteren.....	7
5 § Bázahusaid boaldin	8
6 § Eará iešgieđahallan	8
3. lohku: BÁZAHUSAID ČOHKKENBÁIKI	9
7 § Oktasaš bázahusaid vuostávdáldinbáikkit.....	9
8 § Giddodaga oamasteaddji čohkkensadji	9
9 § Čohkkensaji doallan	10
10 § Čohkkensaji suddjen.....	10
4. lohku: BÁZAHUSAID ČOAGGINVÄLINEET	11
11 § Čoagginbiergasat lqgiduvvon bázahusfievrrideamis.....	11
12 § Máŋgga giddodaga oktasaš čoagginbiergasat, -lihtit.....	12
13 § Čoagginlihtiid stuorámus dohkkehuvvon deattut.....	13
14 § Čoagginbiergasiid deavdin	13
15 § Ávkebázahusčoaggin giddodagain	14
5. lohku: BÁZAHUSAID FIEVRRIDEAPMI	15
16 § Lágiduvvon bázahusfievrrideapmi	15
17 § Čoagginbiergasiid/-lihtiid gurren	16
18 § Bázahusaid lástenáiggit	17
19 § Bázahusaidfievrrideapmi.....	17
20 § Fievrrideapmi guovločohkkenlihtái	17
21 § Fievrrideapmi ekosadjái	18
6. lohku: SIERRABÁZAHUSAT	18
22 § Sirrengáivvobázahusat	18
23 § Kemiálalaš hivssetbázahus	18
7. lohku: VÁRALAŠ BÁZAHUSAT	19
24 § Čohkkenbáiki giddodagas.....	19
25 § Vurken ja báhkken.....	19
26 § Gieđahallamii doaimmaheapmi	19
8. lohku: EARÁ MEARRÁDUSAT.....	20
27 § Yleisötilaisuksien báčahusfuolahus	20
28 § Giddodaga oamasteaddji diehtujuohkingeatnegasvuolta.....	20
29 § Spiehkastanváldi	20
30 § Dárkilut rávvagat, mearrádusat ja bearráigeahčču.....	20
31 § Fápmuiboahtin	20
ČUVVOSAT Kárttat guovlluin, gos giddodatbázahusaid čoaggit.....	20

ADDOJUUVON BÁZAHUSLÁGA 91 §:a VUOĐUL (Bázahusláhka lea bohtán fápmui 1.5.2012)

1. lohku: OPPALAČČAT

1 § Heivehansuorgi

Bázahusfuolahusa lágideamis, bázahusain dearvvasvuhtii dahje birrasii dagahan hehttehusa ovddalgihtii eastadeamis sihke bázahusfuolahusa bearráigeahčus dasa lassin, mii eará sajis lea ásahuvvon dahje mearriduvvon (sajádatlávamearrádusat ja birassuodjalanmearrádusat), galgá čuovvut dáid bázahuslága 91 §:a vuođul addojuvvon oktasaš bázahusfuolahusmearrádusaid.

Dáid bázahusfuolahusmearrádusaid heivehit Ohcejoga gieldda doaibmaguovllus.

2 § Mihttomearit

Bázahusfuolahusmearrádusain figgat stivret bázahusfuolahusa bistevaš ovdáneami vuodđojurdatiid mielde. Ulbmilin lea eastadit bázahusaid šaddama, geahpedit daid meari ja hehttehusa sihke eastadit bázahusaid giedahallamis hehttehusaid šaddama.

3 § Meroštallamat

Dáid bázahusfuolahusmearrádusain oaivvilduvvo:

- **guovločoagginlihtti** lea gieldda doallan čohkkenbáiki, gos ii leat olmmoš ja gosa sáhhtá guođdit *ássamis* šaddan bázahusaid ja man geavahanvuoigatvuohta lea dušše guovločoagginmávssu máksán olbmuin.
- **biobázahus** lea biepmu bázahusat ja biepmu ráhkadeamis šaddan eanaiduvvi bázahusat, nugo garat ja lassin ee. litna bábir ja šaddoasit.
- **ekosadji** lea báiki, gosa lea biddjon oktasaš atnui oaivvilduvvon ávkebázahusaid čoagginlihtit;
- **biebmoávnнасbázahusat** leat borramuša ráhkadeami dahje fállama oktavuodas geavakeahhtá báhcán biebmo- ja borramušávdnasat ja borramuša bázahusat nugo maid biebmoávdnasiid sihke fuođdariid ráhkadeamis ja biebmoávdnasiid gávppis šaddi biobázahusat;

- **sierrabázahusat** gáibidit sierra doaimmaid fievrrideami ja gieđahallama áigge, nugo mat bázahusa ferte dakkaviđe gokčat loahppasajistis, muhto dat eai leat váralaš bázahusat.
- **energiijabázahus** lea bázahusboaldimii dahje gássaboaldimii sierra čohkkejuvvon buolli bázahusat, nugo muorra, plásttet, duolva kartonga jna.
- **bázahusstašuvdna** lea gieldda doallan vuostávdinbáiki, gos lea bargi (-t)
- **bázahusaid čoagginbáiki** gos leat čoagginrusttegat ja čoagginlihtit;
- **bázahusaid čohkkenbiergasat** leat lihtit, seilluhanlihtit, deakčunlihtit, lávddit ja eará seammalágan biergasat, maidda bázahusat giddodagas čohkkejuvvojit fievrrideapmi várás;
- **kartonga** lea geavahusas hilgojuvvon ođđasis geavahussii heivvolaš sárás- ja kartongabáhkát ja garra bábir daid giddodagaid oasil, gos dat ii čohkkejuvvo sierra šládjan;
- **searválagaid** lea guovtti dahje eanebu lagašgiddodaga ovttas doallan bázahusaid čohkkenbiergasat lágiduvvon bázahusfievrrideamis;
- **komposter** lea go biobázahus čohkkejuvvo, seaguhuvvo ja eará láhkái gieđahallojuvvo ja mainna ovddiduvvo dan lunddolaš eanaiduvvan ovttas oksygenain.
- **lássá** lea geavahusas hilgojuvvon ođđasis atnui dohkálaš guoros lássalihtit ja eará ođđasis atnui dohkálaš lássabázahus;
- **metálla** lea geavahusas hilgojuvvon báhkkenávnas ja eará metállabázahus.
- **bábir** lea geavahusas hilgojuvvon buhtes ja goike bábir, mii dohkke ođđasis atnui;
- **garra bábir** lea geavahusas hilgojuvvon buhtes ja goike ruškes nana bábir, mii dohkke ođđasis atnui, nugo roamše garrabáberkássat ja ruškes kartonga ja nannoseamos garrabábir;
- **boaldinbázahus** lea seahkalaš bázahus mii čohkkejuvvo energiijaávkkestallamii ja doaimmahuvvo bázahusfápmorusttegi;
- **muorra** lea gieđahalakeahtes muorra nugo muora runggut, oavssit, huksenávnasmuorat, muorrabáhkkenávdnasat ja lávddit;

- **šaddogárdebázahusaide** gullet rissit, oavssit, suoidni, gálat, muoraid lasttat ja eará dien láganat šiljus ja šaddogárddis šaddi bázahusat;
- **seahkalaš bázahus** ii dohkke odđasis atnui, dat lea vel báhcán go odđasis atnui dohkálaš bázahusšlájat leat ordnejuvvon ja čohkkejuvvon sierra.
- **elebiergasat (ovddeš SER/EŠ)** leat elektrovnnalaš biergasat, duhkorasat ja ruovttu mašiinnat.
- **čoahkkebáiki** lea sajádatlávvaguovlu dahje eará deahttásiid ásson guovlu. Stuorámus čoahkkebáikkiin lea sierra bázahusfuolahusa bálvalandási govvejeaddji čoahkkebáikekárttat.
- **váralaš bázahus (ovddeš váttesbázahus)** lea dearvvasvuhtii dahje birrasii váralaš bázahus;
- **oktasaš bázahusaid vuostáváldinbáikkiin** leat sirdinlásten- ja ávkebázahusstašuvnnat, ekosajit, guovločoagginlihtit, váralaš bázahusa čoagginsajit, buvttadeaddji servoša ordnen čohkkensajit, gieldda bázahusčáhcebuhtistanrusttegat sihke eanaávdnasiid ja šaddogárdebázahusaid vuostáváldinbáikkít.

2. lohku: BÁZAHUSAID ÁVKKÁSTALLAN JA GIEĐAHALLAN GIDDODAGAS

4 § Komposterren

Biobázahusaid vuosttas saji gieđahallanvuogádat giddodagas lea komposterren. Giddodagas oažžu komposteret doppe šaddan biobázahusa ja hivssetbázahusa. Baikka ja loagi komposterren lea čoahkkebáikkis gildojuvvon.

Borramušgálvobázahusa komposterren galgá dahkkot lieggasa sirrejuvvon kompostoras, man galgá bidjat, hukset ja dikšut nu, ahte hehttehuseallit eai beasa dasa ja vai das ii šatta hehttehus dearvvasvuhtii dahje birrasii. Kompostora sturrodaga galgá heivehit vástidit giddodagas šaddi borramušgálvobázahusa merrii. Kompostorai ii oaččo bidjat bázahusaid, mat hehttejit eanaiduvvama dahje kompostabuktaga geavahusa.

Kompostora galgá **bidjat** nu, ahte das ii leat hehttehus ránnjáide iige birrasii. Jos ii eará gieldda mearrádusain daddjo, de kompostor galgá biddjot unnimustá viđa mehtera duohkáii dontte rájás. Lagabuidda bidjamii atno ránnjá addin lohpi. Kompostora ii oaččo bidjat 15 mehtera lagabui gáivvo dahje čáhceguovllu. Kompostora sáhtá goit bidjat dohkkehuvvon ráhkaduslohpetevnnegiidda merkejuvvon bázahusfuolahussii várrejuvvon sadjái.

Hivssetbázahusa oažžu čoahkkebáikkis komposteret dušše dan atnui oaivvilduvvon, deahtta komposterrenrusttegis, nugo mat komposterejeaddji hivssegis. Gieldda birassuodjalanvirgeolmmái sáhtá dárbbu mielde addit dievasmahttu mearrádusaid komposteremis. Borramušbázahusa komposterema álggaheamis galgá almmuhit čálalaččat gildii. Komposterenalmmuhusas galgá máinnašit kompostadikšumis vástideaddji olbmo nama ja oktavuohtheadieđuid.

Dát mearrádusat eai guoskka komposterema, masa lea mieđihuvvon biraslohpi.

5 § Bázahusaid boaldin

Bázahusaid duššadeapmi boaldimiin lea gildojuvvon earret dán paragrafas máinnašuvvon spiehkastemiid.

Čoahkkebáikkis oažžu boaldit rissiid ja ovssiid ja buhtes, goike, vuoiddakeahtes ja málekeahtes muora guovddášliggenoapmanis dahje eará gitta liggerusttegis, jos maŋnelis ii leat eará mearriduvvon. Hehttehusávdnasiin friija báhpára, garra báhpára ja kartongga oažžu boaldit unnit meriid ee. cahkkehahkan.

Čoahkkebáikki olggobealde oažžu boaldit 2 momeanttas oaivvilduvvon bázahusaid, šaddogárdebázahusaid sihke eana- ja vuovdedoalus ja párkkaid dikšumis šaddi boaldimii dohkálaš bázahusaid, nugo oalggaid ja njáskanbázahusaid. Juohke boaldimis galgá muitit, ahte das ii galgga hehttet birrasa iige ránnjaid.

Dát mearrádusat eai guoská bázahusboaldima, man sáhtta veardidit lágádusas boaldimii ja masa lea addon biraslohpi.

6 § Eará ieš dahkkon gieđahallan

Eará go 4 ja 5 §:s oaivvilduvvon bázahusaid iežas gieđahallan lea gildojuvvon almmá birasvirgeolbmá lobi dahje dohkkehuvvon plána.

Bázahusaid duššadeapmi eatnamii hávdáдемиин lea gildojuvvon earret seammá giddodagas šaddan unnánaš meari šaddogárdebázahusa. Jápmán ealliid hávdádeamis lea fámus dat mii lea sierra mearriduvvon. Šaddogárdebázahusaid doalvun oktasaš párka ja ruonás guovlluide lea gildojuvvon.

3. lohku: BÁZAHUSAID ČOHKKENBÁIKI

Buot gieldda vásttu vuollásažžan mearriduvvon bázahusat ja bázahusoamasteaddjin sohppojuvvon bázahusat mat bohtet gieldda ortnega fárrui, galget biddjot gieldda ordnen fievrredeami fárrui.

7 § Oktasaš bázahusaid vuostávdinbáikkid

Oktasaš bázahusaid vuostávdinbáikkiin (ekosajit ja guovločoagginlihtit) bázahusaid galgá bidjat daidda čujuhuvvon sajiide nugo leat rávvagiin. Oktasaš bázahusaid vuostávdinbáikkiin, gos leat bargit, bázahusaid oažžu buktit dušše fal sierra mearriduvvon áigái. Bázahusa bukti galgá mitalit dieđuid bázahuseari lágis, álgoálggus ja buvttadeaddjis ja nu maid dieđuid rehkega sáddema várás ja eará virgeolbmo mearridan dieđuid. Vuostávdinbáikkid doalli sáhttá biehttalit váldimis vuostá bázahusa, ja mii ii leat sirrejuvvon addojuvvon rávvagiid ja dáid mearrádusaid mielde. Bázahusaid eret fievrredeapmi oktasaš bázahusaid vuostávdinbáikkiin lea vejolaš dušše gielddalobiin.

8 § Giddodaga oamasteaddji čohkkensadji

Giddodaga oamasteaddji galgá lágidit bázahusfuolahusa várás dárbbášlaš čohkkenbáikki. Čohkkenbáikki galgá válljet nu, ahte čohkkenbiergasiid gurremis ii šatta dárbbášmeahtun várra dahje hehttehus giddodahkii dahje eará geavahussii, johtolahkii birrasii iige gurrejeaddjái. Jos čohkkenbáiki lea finadangeainnu geahčen, čohkkenbáikki lahkosis galgá leat lossa fievrrede doarvá viiddis ja nana jorgalanbáiki. Čohkkenbáikki galgá bidjat duolba, dássidis ja golahussii nana vuodu ala nu, ahte čoagginbiergasat eai jienjo gitta vuđđui. Eana ja luottat, gos čohkkenbiergasat sirdojuvvojit bázahusaid lástemii ja fievrredeapmái, galget leat doarvá nannosat, garra bajildusain ja duolbasat. Daid áluvuhta galgá leat, jos fal vejolaš vuollái 1:10. Bázahuslihti sirdinluotta alde ii oáččo leat šielbmá, ráhppa iige eará eastta.

Okto dáluid ja bárradáluid giddodagaid čohkkenbáikki galgá bidjat dontte luoddaerrui, nu ahte dat lea eanemustá guovttelogi (20) mehtera duohkin

bázahusbiilla vuodjenlinjjás. Go atná bázahuslihtiid main leat jorrit, bázahusbiilla galgá beassat eastaga haga ja dorvvolaččat unnimustá logi (10) mehtera duohkái bázahuslihtis. Vai bázahusa sáhhtá lástet, galgá eará čohkkenbiergasiid bidjat nu, ahte bázahusbiilla beassá eastaga haga dastán daid lahkosiin.

Giddodat sáhhtá ovddabeali máinnašuvvon áššiin spiehkastit ja soahpat bázahusfuolahusa lágideaddjiin čohkkenbáikki sajis. Dalle čohkkenbiergasiid sirdimis dahje lassefievrrideamis berrojuvvo lassemáksu bázahusdávsttas mielde.

9 § Čohkkensaji doallan

Čohkkensajis oamasteaddji galgá fuolahit ahte čoagginbiergasiid lusa luodda ja čohkkenbiergasat leat ortnegis ja buhtisin, luodda lea plogejuvvon muohttagis ja luodda ii leat njalkas vai čoagginbiergasiid sáhhtá eastaga haga ja dorvvolaččat gurret. Guovlu ja luottat gos čoagginbiergasiid sirddaša, eai oaččo leat njalkasat ja doppe galgá leat doarvái čuovga.

10 § Čohkkensaji suddjen

Sisamannama bázahusgáhtoža vuollái dahje bázahuslatnjii galgá ordnet nu ahte olggul beassá njuolga šielmmáid, ráhpaid dahje eará eastaga headuškeahhtá. Uksaráigi galgá leat doarvái govdat, vai čohkkenbiergasiid sirddašeapmi ii billis viesu ráhkadusaid. Uvssain galget leat dakkár biergasat mainna dat bissot ieža rabasin dan botta go lihtiid gurre. Sadji galgá leat mađe stuoris, ahte guđege čoagginbiergasa sáhhtá váldit gurremii almmá ahte dárbbáša eará čoagginlihtiid sirddašit. Bázahusgáhtožis ja –lanjas galgá leat doarvái biggoheapmi ja čuovga. Bázahusgáhtoža dahje –lanja ii oaččo geavahit mange eará vuorkán, jos ii vuorkásadji leat čielgasit sierra nu, ahte vurken ii headuš bázahuslihtiid gurrema. Jos bázahusaid čoagginbiergasiid suddje oidnomis, nugo áiddiin dahje šattuiguin, suodji galgá leat doarvái viiddis vai čoagginbiergasiid sáhhtá njuovžilit gurret.

4. lohku: BÁZAHUSAID ČOAGGINVÄLINEET

11 § Čoagginbiergasat lágiduvvon bázahusfievrriideamis

Bázahus oamasteaddjis galget leat doarvái olu bázahusaid čoagginbiergasat. Čoagginbiergasiid galgá válljet nu, ahte dat heivejit dan bázahassortii maid čoaggá ja dan čoagginvuogádahkii ja dat galget leat álo giddenláhkái gurrengaskkaid áigge. Čoagginbiergasat galget leat čavdásat, deahttasat ja galget gierdat mášenlástengieđahallama ja báhkkabassama. Čoagginbiergasiid geavahas ii galgga šaddat hehttehus dahje várra geavaheaddjiide, gurrijeaddjiide iige birrasii.

Lágiduvvon bázahusfievrriideamis ássangiddodat oažžu geavahit čoagginbierggasin:

- ruskalihtiid, maid sáhtta lihkahallat gieđain, mat leat eanemustá 660 lihttera, mas lea lohkki, geavjjat ja juvllat, ja mat heivejit bázahasbiillaid mášenlástemii main leat deakšunrusttegat;
- vuorkálihtit, mat leat vuojuhuvvon eatnamii giddodagas ja maid bázahusbiilla gurre mášenfámuin;

Eará saji go ássangiddodagas sáhtta lassit atnit ee.:

- bázahusseailluhanlihtiid, mat leat eatnanaldi, main lea lohkki ja mat heivejit bázahusbiillaid mášenlástemii oktan deakšunrusttegiin, dahje lihtit maid siste bázahusat fievrriiduvvojit gieđahallanbáikái
- molssalávddi alde seailluhanlihtit jos sirdinlástema seailluhanlihtiid lusa lea mátki eanemustá 15 km
- giessanmášen ja báhkkenmášen garrabáhpára čoaggimii;
- báhkkenmášen plásttega čoaggima várás;
- Bázahusdeakšunmášenat, jos sirdinlástenstašuvdnii lea mátki eanemustá 30 km.

Bázahusseahka ii dohkke giddodaga čohkkenbierggasin. Bázahusseahka sáhtta atnit duššefal normála lihtit gurrema oktavuodas go galgá doaimmahit čohkkemii dábálaš čohkkenmearis spiehkasteaddji meari.

Gielda sáhttá iežas lágidan bázahusfievrreideamis dohkkehit giddodahkii earáge čoagginbiergasiid anu, jos das ii šatta hehttehus birrasii ja jos dat ii headuš bargodorvvolašvuoda ja čoagginbiergasat heivejit fievrriid danvuogádahkii. Ohcci galgá háhkat gieldda cealkámuša čoagginlihti heivvolašvuodas čoagginvuogádahkii ovdal go guođđá ohcamuša. Giddodaga oamasteaddji galgá fuolahit čoagginlihtiid divvumis, ortnegis doallamis ja buhtisteamis sihke das, ahte bázahuslihti ii beasa sirdašuvvat sajstis ja ahte čoagginlihti lohki bissu buot dálkediliin gitta.

Čoagginbiergasiid galgá bassat dárbbu mielde, goittotge unnimustá oktii jagis.

12 § Máŋgga giddodaga oktasaš čoagginbiergasat, -lihtit

Lagašgiddodagat sáhttet gaskaneaset soahpat geavahit oktasaš bázahusaid čoagginlihti. Lágiduvvon bázahusfievrreideamis oktasaš čoagginbiergasiid geavaheamis ja das luohpamis sihke rehkegiid čujuheamis galgá ovddalgihtii almmuhit čálalaččat gildii. Oktasaš čoaggimis galgá namahit oktavuodaolbmo, gii fuolaha maid dárbblaš diehtjuohkimis eará oasálaččaide ja gildii. Oktasaš čoaggimii namuhuvvo dušše okta rehkegiid sáddenčujuhus.

Ássangiddodaga ja luopmogiddodaga mii lea dušše iežas oamastusas gaskasaš "oktasašlihti" dohkkehuvvo jos lunddolaš luotta guoras ássanvisttis luopmovistái ii leat guovločohkkenlihti. Guhkimus mátkeguhkkodat čohkkenbáikkis fásta ja luopmoviesu gaskkas lea 2 kilomehtera, bieđggus ássanguovllus ii leat mátkki guhkkodaga meroštallan.

Unnimus gáibádussan lea maid, ahte bázahuslihti gurrengaska lea bázahusfuolahusmearrádusaid mielde.

Earáid go iežas giddodagaid gaskasaš joavkkut eai dohkke, jos gaskkas leat eará giddodagat mat eai gula seammá jovkui.

Spiehkastan leat dakkár dálloalut, gos ássi olbmot buohcuvuođa dahje eará seammasullasaš váttisvuođa ja eallindili dihte atnet iežas bázahuslihti doallama hui lossadin. Sii sáhttet atnit oktasaš bázahuslihti sin dálloalut beaivválaš áššiin veahkeheaddji olbmo giddodagain ovttas, vaikke gaskkas livččiige eará giddodagat, mat eai gula seamma jovkui.

Komposterenvuoládusa miediheami vuodđun lea buot oktasaš joavkku lihtiid geavaheaddjiid dohkkehuvvon komposterema almmuhusat.

Ohcejoga gielda sáhtta gieldit oktasaš čoagginbiergasa anu ovdamearkan bázahusaid meari vuodul dahje geavahusas dahje rehkegiid fuolaheamis šaddán boasttuvuođaid dihte.

13 § Čoagginlihtiid stuorámus dohkkehuvvon deattut

Bázahuslihti, mas leat juvllat ja man sirddaša gieđaguin, oažžu deaddit eanemustá 80 kg.

Spiehkastatdilis geavahuvvon bázahusseahkka oažžu deaddit eanemustá 15 kg.

Stuorra lihtiide maid mášenat lástejit, bázahusaid oažžu bidjat 100 kg/m³. Eará čoagginlihtiid oasil deaddorájat mearrašuvvet lásten diliid mielde nugo lea bázahusfuolahusa ollašuhhtiiguin sohppojuvvon.

14 § Čoagginbiergasiid deavdin

Čoagginlihtái oažžu bidjat dušše fal dakkár bázahusa man várás čoagginlihti lea oaivilduvvon. Čoagginlihti doalvuma eastadeami dihte bázahusa ferte dárbbu mielde báhkket ovdal go bidjá dan čoagginlihtái.

Jos lágiduvvon bázahusfievrrideapmái heivvolaš bázahus ii dan sturrodaga dahje meari bealis čága čoagginlihtái, dan sáhtta gaskaboddosaččat bidjat čoagginlihti báldii. Badjelmearálaš bázahusa galgá báhkket nu, ahte bázahusbiilla vuoddji sáhtta

dan okto dorvvolaččat lástet biilii. Jos badjelmearálaš bázahusat leat mealgat eanet go dábálaččat, dan eretdoalvumis galgá soahpat fitnodatdoalliin ovddalgihtii.

Čoagginlihttái dahje dan báldii ii oaččo bidjat dakkár bázahusa dahje gálvvu, mii ii leat oaivvilduvvon dovot bázahusaid gieđahallanbáikái dahje ávkeatnui. Gielda ii vástit vejolaš vahágiid ovddas, mat šaddet bázahuslihttái dahje dan gurrii guđđojuvvon (bázahusgáhtu vuollái ded.) gálvvuid šaddamis bázahusgieđahallamii.

Searvvušbázahusa čoagginbiergasiidda/-lihtiide ii oaččo bidjat:

1. buollin- ja bávkkehanvára dagaheadji bázahusaid;
2. golggus bázahusaid (ii golggoshámis iige galmmiuvvon);
3. váralaš bázahusaid;
4. sierrabázahusaid, maddái njuovahatbázahusaid;
5. ávdnasiid dahje dinggaid, mat sáhttet dagahit vára bázahusa buktiide, čoagginlihti gurjeaddjái dahje bázahusa gieđahallamii oasálastiide;
6. ávdnasiid dahje dinggaid, maid deaddu, sturrodat, hápmi, nanusvuohta dahje eará sivva sáhttet dagahit bargodearvvasvuođariskka gurjeaddjái dahje vaháguhttet čoagginlihtiid dahje fievrridanfievruid dahje váttásmahttet hui olu bázahuslástema dahje burgima.

Šaddo, guna ja ruohti sáhtta bidjat searvvušbázahusa čoagginlihttái dušše dalle go dat leat galbmasat, ollásit jáddan dahje eai šat čága ja leat albmáláhkái báhkkejuvvon eaige dat leat losibut go čoagginlihti dohkálaš eanemus mearri. Seahkalaš bázahusa čoagginlihttái ii oaččo bidjat ávkebázahusaid, maid čoaggin lea guovllus lágiduvvon, jos juo ii leat gažaldagas gaskaboddosaš ávkebázahusa čoagginlihti dievvamis.

15 § Ávkebázahusčoaggin giddodagain

Bázahusa oamasteaddji galgá fuolahit, ahte váralaš bázahusat, ávkebázahusat ja sierrabázahusat dollojuvvojit sierra eará bázahusain dahje nubbi nuppis. Ávkebázahusaid galgá doalvut ekobáikkiide, bázahusstašuvnnaide dahje buvttadeaddji servoša lágidan čoagginsajiide. Dat mii gullá báhpariid buvttadeaddji ovddasvástádussii lea mearriduvvon sierra bázahuslágas.

Huksendoaimma buvttadus- ja burginbázahusa galgá sirret ja ávkeatnui heivvolaš bázahusaid ja ráhkadusosiid galgá vejolašvuodaidis mielde doaimmahit ávkeatnui.

5. lohku: BÁZAHUSAID FIEVRRIDEAPMI

16 § Lágiduvvon bázahusfievrriideapmi

Lágiduvvon bázahusfievrriideami guovlu guoská olles gieldda doaibmaguovllu. Ássamis šaddan bázahusa fievrriideapmi lágiduvvo olles gieldda guovllus gieldda gilvalahtán doaibman.

Ássamis šaddi bázahus ja eará bázahuslága 32 §:s oaivilduvvon searvvušbázahusa earret váralaš bázahusat gullet lágiduvvon bázahusfievrriideapmái. Maid eará ássamis (om. gollevárrenguovlluin ja ruvkebiriin), šaddan bázahus galgá doaimmahuvvot lágiduvvon bázahusfievrriideapmái.

Giddodaga oamasteaddji dahje eará bázahusoamasteaddji galgá luohpadit ovddabeali 1. momeanttas oaivilduvvon giddodaga bázahusaid bázahusfievrriideapmái dahje guovločoagginlihttái, jos ii bázahuslága 42 §:a vuodul nuppe láhkái mearriduvvo. Luohpadangeatnegasvuodas spiehkasteamis mearrida ohcamuša vuodul Ohcejoga gieldda teknikkalaš lávdegoddi.

Gielda sáhtta gaskkalduhttit dihto giddodaga bázahusfievrriideami mearreáigái giddodaga oamasteaddji almmuhan ákkastallon siva dihte.

Bázahusa oamasteaddji vástida lágiduvvon bázahusfievrriideapmái heivemeahttun bázahusa, nugo mat stuorra dinggaid dahje eahpedábálaš stuorra bázahusmeari, fievrriideamis gieldda lágidan vuostáváldinbáikái.

Juohke giddodahkii čujuhuvvo čohkkenguovlu kárttas. Čohkkema biirii gullet automáhtalaččat sajádatlávtaguovllut (maid gáddesajádatlávtagat). Buot giddodaga čohkkema biirii gullet kárttas raster-merkejuvvon almmolaš geainnut ja gáhtat ja doppe vuolgi vuollái kilomehtera guhkkosaš eará luottat. Dasa lassin raster-

merkejuvvon guovllus sierraneaddji badjel kilomehtera guhkes geainnut, maid olis leat unnimustá kilomehteris 3 viesu, mat gullet čohkkema biirii. Eará sajis lágiduvvon bázahusfievrriideapmi dikšojuvvo guovločoagginlihtiin. Juohke giddodat, mii ii leat čohkkema biires, dulkojuvvo guovločoagginlihti geavaheaddjin.

Gielda doallá lágiduvvon bázahusfievrriideami áššehasregistara. Áššehas lea geatnegas almmuhit gildii nuppástusain mat váikkuhit registarii, nuppástusat váldojit vuhtii almmuhanbeaivvi rájes.

17 § Čoagginbiergasiid/-lihtiid gurren

Lágiduvvon bázahusfievrriideamis ássamis šaddan bázahusa čoagginreaidduid galgá gurret jeavddálaččat nu, ahte gurrengaska lea eanemustá čuovvovaš:

Ássiid lohku	Gurrengaskkat	
	Kompostere	Ii kompostere
1 dahje badjel	8 vahku čoahkke- ja bieđggusássanguovllus	2 vahku čoahkkeguovllus geasset (1.5 – 30.9.) 4 vahku čoahkkeguovllus dálvet (1.10. – 30.4.) 4 vahku bieđggusássanguovllus

Biras- dahje dearvasvuodahehttehusaid dihte áššehasa sáhtta geatnegahttit sirdit dávjjibut gurrehit bázahuslihti.

Jos seahkalaš bázahusas eai leat ávdnasat, mat sáhttet dagahit hádja- dahje eará birashehttehusaid, sáhtta seahkalaš bázahusa čoagginlihti gurrengaska leat giddodaga oamasteaddji almmuheami mielde guhkit go njeallje vahku, guhkimusat gávccii vahku. Eaktun lea, ahte giddodagas šaddi biobázahus komposterejuvvo daid mearrádusaid mielde ja dás lea gieldda dohkkeheapmi dahje giddodat gullá lágiduvvon borramušfuolahusa biirii.

Čiekŋalis čoagginseailluhanlihtit ja galmmihanrusttegiin ásahuvvon seahkalaš dahje biobázahusa čoagginbiergasiid galgá gurret nu dávjá, ahte dain ii šaddá birrasii dahje dearvvasvuhtii hehttehus.

Šaddan bázahusmeari ektui menddo stuorra čoagginreaidduid geavahus ii atte vuoigatvuođa gurrengaskkaid guhkideapmái. Giddodagat galget čoagginlihtiid mihtu mielde ásahit nu, ahte dat leat doarvái stuoris unnimustá oaneheamos gurrengaskii. Luotnelihti ii oaččo deavdit badjel ravddaid, lohkki galgá mannat ollásit gitta. Badjel ravddaid devdojuvvon bázahusas berrojuvvo sierra máksu.

18 § Bázahusaid lástenáiggit

Bázahusaid lásten čoahkkebáikkis ássangiddodaga dahje dan lahkosis lea lohpi árgabeivviid diibmu 6-22 ja spiehkastemiin lávvardagaid diibmu 8-18 ja bassebeivviid diibmu 9-18.

19 § Bázahusaid fievrrideapmi

Bázahusaid galgá čohkket ja fievrridit nu, ahte čohkkemis ja fievrrideamis ii šatta hehttehus dearvvasvuhtii dahje birrasii, eaige bázahusat beasa lástema ja fievrrideami áigge leabbanit birrasii. fievrridit gitta seailluhanlihtiin nu, ahte bázahusat eai beasa leavvat birrasii.

Go fievrrida huksendoaimmas šaddán dahje eará seammalágan bázahusaid rabas lávddi alde, bázahusguorpmi galgá gokčat nu, ahte bázahusat eai dagat bártti eaige bázahusat beasa lástema dahje fievrrideami áigge birrasii. Jos giddodagas šaddan bázahusat eai spiehkaseaddji sturrodaga dahje stuorra meari dihte heive lágiduvvon bázahusfievrrideapmái, dalle bázahusa oamasteaddji galgá fuolahit ieš fievrrideami lágideamis.

20 § Fievrrideapmi guovločohkkenlihtái

Guovločohkkenlihtit leat gieldda doallan čohkkenbáikkít ja daid geavahanvuoigatvuohta lea duššefal gieldda mearridan guovločohkkenmávssu

máksán giddodagain. Bázahusaid galgá doaimmahit guovločohkkenlihtit doarvái dávjá ja nu, ahte čoagginlihtti ii dieva menddo stuorra háválaš eriid geažil..

21 § Fievrrideapmi ekosadjái

Ekosadji lea oaivilduvvon **ássangiddodagaid** ávkebázahusaide. Ávkebázahusaid galgá doaimmahit ekosadjái doarvái dávjá ja nu, ahte ekosadji ii šatta badjel ravddaid dievva go menddo olu háválassii buktá.

6. lohku: SIERRABÁZAHUSAT

22 § Sirrengáivvobázahusat

Fásta ássama viesu obba- ja vuojuđuhttin gáivvuid galgá gurret unnimustá oktii jagis. Giddodaga oamasteaddji oažžu addit loagi fievrrideapmái dušše dakkár fidnobargái, geas lea bázahuslága 94 §:s oaivilduvvon vuoigatvuohta váldit bázahusloagi fievrrideapmái. Loagi galgá doalvut gieldda čujuhan gieđahallanbáikái. Oljju, sáddo ja vuoja earuhangáivvuid galgá dárkkistit ja mihtidit (oljogierraga dássi) jeavddálaččat, unnimustá oktii jagis ja gurret dárbbu mielde. Bázahus oamasteaddji galgá doallat girjji obba ja vuojuđuhtti gáivvuid ja maid sáddosirren, oljju ja vuoja earuhan gáivvuid gurrenáiaggiin ja -báikkiin, gosa gáivvuin čohkkejuvvon bázahusat leat dolvojuvvon. Dáid dieđuid galgá almmuhit birasnsuodjalanvirgeopmahassii.

Smávabuhtisdanrusttega loagit, vuojaearuhangáivvo loagit, eanasillema filterávdnasat ja fosforasirrengáivvuid loagit galget stivrejuvvot ávkeatnui eanabuoridanávnnasin, jos dat devdet ávkeatnui ásahuvvon lági mielde gáibádusaid. Dárbbu mielde loagi galgá doalvut gieldda čujuhan gieđahallanbáikái dahje eará báikái, mas lea lohpi vuostávdit ja gieđahallat dán bázahusa.

23 § Kemiálalaš hivssetbázahus

Kemiálalaš hivssegiid hivssetbázahusa galgá doaimmahit duolvačáhcefierpmádahkii nu mo čáhce- ja duolvačáhcelágádus lea rávven.

7. lohku: VÁRALAŠ BÁZAHUSAT

24 § Čohkkenbáiki giddodagas

Jos giddodaga oamasteaddji lea lágidan čoaggima man nu váralaš bázahussii, de daid várás galgá lea sierra lohkkaduvvon dahje sadji lea olles áigge geahču vuolde, dahje dasa leat dakkár skáhpēt ja lihtit, main bázahusa ii sáhte friija váldit eret. Guhtege čohkkenbáikái váralaš bázahusšlájá doaimmahusa várás galgá leat sierra merkejuvvon čoagginlihti. Giddodaga oamasteaddji galgá ásahit čoagginbáikki geavaheami guoski rávvagiid buohkaid geavaheaddjiid oidnosii ja almmuhit čoagginbáikki geavaheaddjiide das, mo váralaš bázahusaid čoaggin giddodagas ja daid doaimmaheapmi vuostávdinbáikkiide lea ordnejuvvon.

25 § Vurken ja báhken

Ruovttudoalu váralaš bázahusaid galgá vuosttas sajis seilluhit álgoálgosaš báhkaid siste. Váralaš bázahussii ja dan báhka ala galgá álo merket dieđuid dan sisdoalus ja eará dárbbášlaš dieđuid fievrrideami, vorkema ja gieđahallama várás. Billašuvvan báhteriid galgá vurket juogo liegga sajis nu, ahte dat eai beasa cuovkanit dahje olgun lihte siste mii gierdá sivrra.

Asbeastabázahusa vorkemii ja fievrrideapmái galgá atnit deahttásiid giddejuvvon nana báhkaid dahje seilluhanlihtiid. Asbeastabázahus ii oaččo leat bázahuslásttas sehkkejuvvon eará bázahusaide. Asbeastabáhkaide ja seilluhanlihtiide galgá čielgasit ja oinnolaččat merket teavstta "Asbeastabázahus, gavjja vuoignan lea váralaš". Báhkaid ja seilluhanlihtiid cuovkaneami eastadeapmin daid galgá gieđahallat várrugasat ja fuolalaččat. Asbeastta vuostávdinbáikkis galgá guorpmi sisdoalu birra almmuhit bargovehkii ja gieđahallanbáikkis asbeastabázahusa galgá burgit dasa oaiivilduvvon sadjái.

26 § Gieđahallamii doaimmaheapmi

Čohkkejuvvon váralaš bázahusaid galgá doaimmahit jeavddálaččat, unnimustá oktii guovtti jagis, lobálaš váralaš bázahusaid vuostávdinbáikái.

8. lohku: EARÁ MEARRÁDUSAT

27 § Álbmotdoaluid bázahusfuolahus

Álbmotdoaluid lágideaddji galgá fuolahit dilálašvuođa bázahusfuolahusa ordnemis ja ávkebázahusaid sirremii guoski bagadallamis ja rávvemis.

Álbmotdoaluid áigge galget leat doarvái olu čoagginbiergasat ja luotnelihtit ja dat galget leat biddjon dárkkuhussii heivvolaš sajiide ja daid galgá doallat čorgadin. Guovllu čorgen ja čoagginbiergasiid gurren galgá dahkkot dakkaviđe doaluid manjá ja dasa lassin álo dađi mielde gurret jos čoagginlihtit divvet.

28 § Giddodaga oamasteaddji diehtjuohkingeatnegasvuolta

Giddodaga oamasteaddji galgá almmuhit giddodaga ássiide ja giddodagas bargi bázahusfuolahusa čoaggin- ja fievrridanordnemiid birra.

29 § Spiehkastanváldi

Gieldda mearrádusain sáhtta ovttat áššis sierra siva dihte spiehkkasit das, mii dáin mearrádusain lea daddjojuvvon.

30 § Dárkilut rávvagat, mearrádusat ja bearráigeahčču

Birassuodjalanvirgeolmmoš sáhtta addit dáid bázahusfuolahusmearrádusaide dárkkálmuhtti rávvagiid ja mearrádusaid. Birassuodjalanvirgeolmmoš geahčča bearrái dáid bázahusfuolahusmearrádusaid čuovvuma.

31 § Fápmuiboahтин

Dát bázahusfuolahusmearrádusat bohtet fápmui **1.7.2014**.

Seammás gomihuvvojit gieldda ovdal addin bázahusfuolahusmearrádusat.

ČUVVOSAT Kárttat guovlluin, gos giddodatbázahusaid čoaggit